

אוניברסיטת בר אילן
המחלקה למדעי המדינה

"תקשורת ויצירת סמלים ומיתוסים" 71-485-01

ד"ר מירה משה

קורס בחירה שנתי (2 ש"ש) – ב.א.
תשס"ז

שעות קבלה: יום ב' 16:30-15:30 (ובתיאום מראש)

מס' חדר משרד: משרדי תקשורת

טלפון (נייד) או דוא"ל: 052-4-584493

מטרת הקורס:

הקורס מיועד להקנות מושגי יסוד וידע כללי על התהליך הפוליטי והתקשורתי של יצירת סמלים ומיתוסים, נחיצותם, תפקידם, מקומם ושימורם. הקורס יעסוק בנייתוח התקשורת כמערכת יצירת משמעויות סמלים ומיתוסים. המשתתפים ייחשפו לתהליכים הפוליטיים המורכבים המעצבים את המערכת הסמלית המוצגת במציאות התקשורתית הישראלית והבינ"ל. הסטודנטים ילמדו את המכניזם התרבותי, החברתי והפוליטי של יצירת סמלים ומיתוסים, את משמעותם הגלויה והסמויה ועוד. כמו כן ייבחנו הן ההבנייה והן הניתוח של מיתוסים מרכזיים בהווה הישראלית באמצעות המערכות התקשורתיות בישראל והמניעים העומדים מאחוריהם. הקורס ייכלול לימוד שיטתי של הנושאים עם סרטים מקצועיים, תוכניות תעודה וניתוח מעשי של הדגמות טלוויזיוניות אקטואליות.

חובות הקורס:

1. נוכחות חובה ב-80% לפחות מן המפגשים – סטודנטים שיעדרו מעל 80% מהשיעורים לא יוכלו להיבחן ולסיים את הקורס!
2. השתתפות תורמת בדיונים.
3. ניתוק הטלפונים הסלולאריים!!!
4. קריאה מודרכת של מאמרים והצגתם בכתה – חובה!
5. ניתוח ביקורתי של בעיות רלוונטיות.
6. ניהול דיון בכתה.

חישוב הציון:

מבחן – 80%; המבחן עם חומר פתוח.
מבנה הבחינה: 3 שאלות, שאלה 1 – 35 נקודות, שאלה 2 – 35 נקודות, שאלה 3 – 30 נקודות. שאלות דוגמא יוצגו בהרצאות במהלך הקורס!

תרגיל – 20% התרגיל ידרוש התמודדות עם חומר קריאה וניתוח השוואתי ויישומי של החומר. הסברים יימסרו בהרצאות במהלך הקורס! היקף התרגיל: 5-10 עמודים.

נושאי הקורס:

חלק 1: תרבות סמלים ומציאות

טופלר, אלווין. 1992. מהפך העוצמה. תל אביב: ספריית מעריב. עמ' 80 – 88.
שמו מדעי המדינה לפי טופ.מה (179484)

קליפורד, גירץ. 1973. פרשנות של תרבויות. ירושלים: כתר. עמ' 43 – 62, 83 – 123.
שמו מדעי המדינה לפי גיר.פר (130099) וגם תדפיס לפרק ד עמ' 83-122 (224894)

רוט-הלר, דניאלה וניסן נוה. 1990. היחיד והסדר החברתי. תל אביב: עם עובד. עמ' 15 – 28.
שמו סוציולוגיה לפי יחי.וה (57102)

שפירא, יונתן ואורי בן אליעזר. 1986. יסודות הסוציולוגיה. תל אביב: עם עובד.
שמו סוציולוגיה לפי שפי.יס (53585)

חלק 2: סמלי המון והתנהגות המון

אנוך, יעל. 1986. מבוא לסוציולוגיה. יחידה מס. 9. רמת אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
שמו סוציולוגיה לפי אנו.מב (441131)

קנטי, אליאס. 1960. ההמון והכוח. תל אביב: ציריקובר.
302.33 קנט.המ (179353)

שטרנהל, זאב. 1998. המחשבה הפשיסטית לגונוניה. תל אביב: ספריית הפועלים.
שמור מדעי המדינה לפי מחש.הפ (67375)

חלק 3: מיתוסים – הגדרות
אוחנה, דוד ורוברט ס' ויסטריך. 1997. "מבוא: נוכחות המיתוסים ביהדות, בציונות ובישראליות." עמ' 11 – 40. בתוך מיתוס וזיכרון, בעריכת ד' אוחנה ור' ס' ויסטריך. תל אביב: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.
שמור מדעי המדינה לפי מית.וז (337780)

Bascom, William. 1984. "The Forms of Folklore: Prose Narratives." Pp. 5-29 in: *Sacred Narrative, Readings in the Theory of Myth*, edited by A. Dundes. California: University of California Press.
291.13 SAC (32837)

Honko, Lauri. 1984. "The Problem of Defining Myth". Pp. 41-52 in: *Sacred Narrative, Readings in the Theory of Myth*, edited by A. Dundes. California: University of California Press.
291.13 SAC (32837)

Liebman, Charles S. 1993. "The Myth of Defeat: The Memory of the Yom Kippur War in Israeli Society." *Middle Eastern Studies* 29 (3): 399-418.
Journal+EJournal

חלק 4: מיתוסים תקשורת ותפיסות זמן ומרחב
מארוס, מיכאל ר. 1996. "להרוג את הזמן: תפיסות זמן יהודיות במהלך השואה." זמנים 55: 28 – 41.
כתב עת בספריה למדעי החברה

בשקין, אורית. 1998. "חג החנוכה בשיח הציוני: על פי ספר המועדים." זמנים 61: 38 – 50.
כתב עת בספריה למדעי החברה

גבע, שלומית. 1992. "פה בארץ חמדת אבות: הארכיאולוגיה המקראית הישראלית בראשית דרכה." זמנים 42: 92 – 102.
כתב עת בספריה למדעי החברה

שביט, יעקוב. 1996. "ארץ לבדד תשיכון: המיתוסים של השיוך הגיאוגרפי והגיאוגרפי-תרבותי של ארץ ישראל." עמ' 321 – 336, בתוך מיתוס וזיכרון, בעריכת ד' אוחנה ור' ס' ויסטריך. תל אביב: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.
שמור מדעי המדינה לפי מית.וז (337780)

חלק 5: מיתוסי מנהיגות
אוחנה, דוד ורוברט ס' ויסטריך. 1997. "מבוא: נוכחות המיתוסים ביהדות, בציונות ובישראליות." עמ' 11 – 40, בתוך מיתוס וזיכרון, בעריכת ד' אוחנה ור' ס' ויסטריך. תל אביב: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.
שמור מדעי המדינה לפי מית.וז (337780)

רביצקי, אליעזר. 1996. "מיתוס משיחי ודרמה היסטורית." עמ' 88 – 110, בתוך מיתוס וזיכרון, בעריכת ד' אוחנה ור' ס' ויסטריך. תל אביב: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.
שמור מדעי המדינה לפי מית.וז (337780)

שפירא, אניטה. 1997. יהודים חדשים יהודים ישנים. תל אביב: עם עובד. עמ' 217 – 248.
שמור סוציולוגיה לפי שפי.יה (357181)

שפירא, אניטה. 1997. יהודים חדשים יהודים ישנים. תל אביב: עם עובד. עמ' 155 – 174.
שמור סוציולוגיה לפי שפי.יה (357181)

חלק 6: מיתוסי גבורה

ביתן, דן. 1997. "און שגיא פורח: מיתוסים של גבורה לוחמת בראשית הציונות (1880-1903)". עמ' 169 – 188, בתוך מיתוס וזיכרון, בעריכת ד' אוחנה ור' ס' ויסטריך. תל אביב: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.
שמו מדעי המדינה לפי מית.וז (337780)

זורבל, יעל. 1997. "בין היסטוריה לאגדה: גלגולי תל חי בזיכרון העממי". עמ' 189 – 202, בתוך מיתוס וזיכרון, בעריכת ד' אוחנה ור' ס' ויסטריך. תל אביב: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.
שמו מדעי המדינה לפי מית.וז (337780)

בורג, מולי. 1997. "מראש מצדה על לב הגטו: המיתוס כהיסטוריה". עמ' 203 – 230, בתוך מיתוס וזיכרון, בעריכת ד' אוחנה ור' ס' ויסטריך. תל אביב: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.
שמו מדעי המדינה לפי מית.וז (337780)

חלק 7: הפוליטיקה של ההסמלה התרבותית-תקשורתית כפכפי, אייל. 1989/90. "פירוק הפלמ"ח במסגרת הממלכתיות הסמכותית". זמנים 33: 86 – 100.
כתב עת בספריה למדעי החברה

פיגה, מיכאל. 1997. "הניחו להולכים? יחסן של גוש אמונים ושלוש עכשיו למרטירים תנועתיים". עמ' 304 – 320, בתוך מיתוס וזיכרון, בעריכת ד' אוחנה ור' ס' ויסטריך. תל אביב: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.
שמו מדעי המדינה לפי מית.וז (337780)

צחור, זאב. 1996. "בן גוריון כמעצב מיתוס". עמ' 136 – 155, בתוך מיתוס וזיכרון, בעריכת ד' אוחנה ור' ס' ויסטריך. תל אביב: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.
שמו מדעי המדינה לפי מית.וז (337780)

שפירא, אניטה. 1997. יהודים חדשים יהודים ישנים. תל אביב: עם עובד. עמ' 46 – 85.
שמו סוציולוגיה לפי שפי.יה (357181)

חלק 8: תקשורת, מבנים פוליטיים ויצירת מיתוסים אלמוג, עוז. 1992. "אנדרטות לחללי מלחמה בישראל: ניתוח סמיוולוגי". מגמות ל"ד (2): 179 – 210.
כתב עת בספריה למדעי החברה וגם תדפיס במערכת ADA (567017)

בילו, יורם ואיל בן ארי. 1996. "קדוש בצומתי משמעויות: על המיתופיקציה של הבאבא סאלי". עמ' 290 – 303, בתוך מיתוס וזיכרון, בעריכת ד' אוחנה ור' ס' ויסטריך. תל אביב: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.
שמו מדעי המדינה לפי מית.וז (337780)

שפירא, יונתן. 1996. חברה בשבי הפוליטיקאים. תל אביב: ספריית הפועלים.
שמו מדעי המדינה לפי שפי.חב (318279)

שפירא, יונתן. 1989. לשלטון בחרתנו. תל אביב: עם עובד.
שמו מדעי המדינה לפי חרות (107373)

שפירא, יונתן. 1996. "לאן נעלמו התנועות הליברליות והרעיון הליברלי בישראל". זמנים 55: 92 – 101.
כתב עת בספריה למדעי החברה

שפירא, אניטה. 1997. יהודים חדשים יהודים ישנים. תל אביב: עם עובד. עמ' 122 – 154.
שמו סוציולוגיה לפי שפי.יה (357181)

חלק 9: מחינוך למיתולוגיה קרן, נילי. 1998. "שימור הזיכרון בתוך השכחה: המאבק על לימודי השואה בישראל". זמנים 64: 56 – 64.
כתב עת בספריה למדעי החברה

בורג, מולי. 1997. "מראש מצדה על לב הגטו: המיתוס כהיסטוריה". עמ' 203 – 230, בתוך מיתוס וזיכרון, בעריכת ד' אוחנה ור' ס' ויסטריך. תל אביב: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.
שמו מדעי המדינה לפי מית.וז (337780)

שפירא, אניטה. 1996. "השוואה: זיכרון פרטי וזיכרון ציבורי." זמנים 57: 4 – 22.
כתב עת בספריה למדעי החברה

שפירא, אניטה. 1997. יהודים חדשים יהודים ישנים. תל אביב: עם עובד. עמ' 86 – 103.
שמור סוציולוגיה לפי שפי.יה (357181)

חלק 10: הבנייה מיתית באמצעות סרטים
נאמן, יהודה. 1990/1. "שאלת הלשון והקולנוע הישראלי." זמנים 37: 124 – 139.
כתב עת בספריה למדעי החברה

לובין, אורלי. 1990/1. "מן השוליים אל המרכז – חתרנותם של סרטי המעברות." זמנים 37: 140 – 155.
שמור סוציולוגיה לפי שפי.יה (357181)

חלק 11: המדיה והזיכרון הקולקטיבי של רצח רבין
ויימן, גבריאל. 1997. "שעת חסד: תפקוד התקשורת הישראלית לאחר רצח רבין." עמ' 223 – 236, בתוך
תקשורת ודמוקרטיה בישראל, בעריכת ד' כספי. ירושלים: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.
שמור מדעי המדינה לפי תקש.וד (305619)

Peri, Yoram. 1999. "The media and collective memory of Yithak Rabin's remembrance."
Journal of Communication 49(3): 106-124.
כתב עת באולם 6 וגם EJournal

חלק 12: מיתוסים בתרבות האמריקאית

Kitch, Carolyn (2002) "A death in the American family: Myth, memory, and national values in the media mourning of John F. Kennedy Jr", *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 79(2): 294-310.
EJournal

Lule, Jack (2002) "Myth and terror on the editorial page: The New York Times responds to September 11, 2001", *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 79(2): 275-294.
Journal+EJournal

Pauly, John J. and Melissa Eckert (2002) "The myth of "the local" in American Journalism", *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 79(2): 310-327.
Journal+EJournal

Clark, Lynn Schofield (2002) "U.S. Adolescent Religious Identity, the Media, and the "Funky" Side of Religion", *Journal of Communication*, 52(4): 794-811.
EJournal

Nomai, Afsheen J. and George N. Dionisopoulos (2002) "Framing the Cubas narrative: The American dream and the capitalist reality", *Communication Studies*, 53(2): 97-122.
EJournal

חלק 13: מיתוסים ותרבות המונים

Johnson, Fred (2004) "U2, Mythology, and Mass-mediated Survival", *Popular Music and Society*, 27(1): 79-90.
EJournal

Cooper, Brenda and Edward C. Pease (2002) "Don't want no short people 'round here: Confronting heterosexism's intolerance through comic and disruptive narratives in Ally McBeal", *Western Journal of Communication*, 66(3): 300-319.
EJournal

Dorsey, Leroy G. (2002) "Re-reading the X-Files: The Trickster in Contemporary Conspiracy Myth", *Western Journal of Communication*, 66(4): 448-468.

EJournal

חלק 14 : מיתוסים ותרבות גלובלית

Fursich, Elfriede (2002) "Nation, capitalism, myth: Covering news of economic globalization", *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 79(2): 353-374.

Journal : בספריה לכלכלה

Harvey, Michael and Malcolm Evans (2001) "Decoding competitive propositions: A semiotic alternative to traditional advertising research", *International Journal of Market Research*, 43(2): 171-188.

EJournal

Alden, Dana L., Jan-Benedict E M Steenkamp and Rajeev Batra (1999) "Brand positioning through advertising in Asia, North America, and Europe: The role of global consumer culture", *Journal of Marketing*, 63(1): 75-88.

Journal : בספריה לכלכלה

Parameswaran, Radhika (2002) "Local culture in global media: Excavating colonial and material discourses in National Geographic", *Communication Theory*, 12(3): 287-315.

EJournal

Fursich, Elfriede (2002) "Packaging culture: The potential and limitations of travel programs on global television", *Communication Quarterly*, 50(2): 204-227.

EJournal

חלק 15 : מיתוסים ומדיה חדשים

Yang, Hyeseung and Mary, Beth Oliver (2004) "Exploring the effects of online advertising on readers: Perceptions of online news", *Mass Communication Quarterly*, 81(4): 733-750.

EJournal

Nisbet, Matthew C. and Dietram, A. Scheufele (2004) "Political talk as a catalyst for online citizenship", *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 81(4): 877-897.

EJournal